

Nr 8

Utlåtande i anledning av motion om sänkning av den civilrättsliga myndighetsåldern.

I motionen II: 855 av herr *Jansson m. fl.* hemställes att riksdagen måtte för sin del antaga sådan ändring av föräldrabalken, att den civilrättsliga myndighetsåldern sänkes till 18 år, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta för ifrågavarande lagändring erforderlig lagtext.

Motiveringen till motionärernas hemställan återfinnes i motionen II: 638, till vilken utskottet får hänvisa.

Förmyndarskapsutredningen

Kungl. Maj:t tillkallade i december 1964 särskilda sakkunniga för att verkställa en översyn av förmyndarskapslagstiftningen. De sakkunniga har antagit benämningen *förmyndarskapsutredningen*. I direktiven för utredningen framhöll departementschefen bl. a. att myndighetsåldern utgjorde en huvudfråga när det gällde förmyndarskapslagstiftningens reformering samt att översynen borde ske i samråd med representanter från de övriga nordiska länderna.

Utredningen har den 9 januari 1967 avgivit ett delbetänkande (stencil Ju 1967:1), som avser frågorna om en sänkning av myndighetsåldern och om olika former av omyndighet. Utredningen föreslår att myndighetsåldern skall fastställas till 20 år.

I denna del anför utredningen bl. a. följande.

Utredningen har vid övervägande av skälen för och emot en sänkning av myndighetsåldern kommit till den uppfattningen att ett i förhållande till gällande rätt tidigare inträde av full civilrättslig frihet är väl motiverat. Samhällsutvecklingen har gått mot en självständigare ekonomisk ställning hos ungdomen. Allt fler ungdomar försörjer sig själva före 21 års ålder. Bland annat på grund härav inträder en tidigare familjebildning, vilket i sin tur medför ett tidigare lämnande av föräldrahemmet. Behov av ökad ekonomisk frihet har härigenom framträtt allt starkare. Den ofta intensiva debatten om ekonomiska ting — såväl privatekonomiska som samhällsekonomiska — har jämsides med förändringen av ungdomens förhållanden bidragit till att dagens ungdomar utvisar ett ökat intresse för och därmed större förtrogethet med ekonomiska problem. Den risk för onödig och betungande skuldsättning som en sänkning av myndighetsåldern påstått

komma att medföra torde, i vart fall vid en måttlig sänkning av myndighetsåldern, icke böra överdrivas.

— — — En sänkning av myndighetsåldern torde emellertid ske med iakttagande av viss varsamhet. Förtjänt av särskilt beaktande är att samma myndighetsålder bör råda i de nordiska länderna. Vid överläggningar med representanter för Danmark, Finland och Norge har framkommit att enighet icke synes kunna uppnås om en så stor sänkning som till 18 eller 19 år. Från dansk och norsk sida har däremot uttalats sympati för en sänkning av myndighetsåldern till 20 år, förutsatt att det sker i alla de nordiska länderna. Från finländsk sida har förklarats att man icke finner tillräckliga skäl föreliggande för en sänkning av gällande myndighetsålder men att, om denna sänkes till 20 år i de övriga nordiska länderna, man med hänsyn till önskvärdheten av gemensam nordisk myndighetsålder sannolikt kommer att föreslå en motsvarande sänkning av myndighetsåldern i Finland. Utredningen har vid sina överväganden kommit fram till att myndighetsåldern bör sänkas med ett år eller alltså till fyllda 20 år, men ej mera.

Den föreslagna sänkningen för med sig att även äktenskapsåldern för man bör sänkas till 20 år. Dessutom kommer inträdet av full testationsfrihet och tidpunkten för vårdnadens upphörande att behöva anpassas till en sänkt myndighetsålder. Detsamma gäller de av vårdnaden avhängiga rättigheterna, såsom utö vandet av giftomannaskap m. m. Huruvida andra åldersgränser anses skola ändras torde få övervägas vid den fortsatta behandlingen av utredningens förslag. Bland de gränser som kan ifrågasättas bli jämkade må nämnas privaträttsligt såväl som offentligrättsligt bestämda gränser för utfående av underhåll och därmed jämförliga understöd. Vidare kan pekas på bl. a. den i rättegångsbalken fastställda gränsen för rätten till tillträde till domstols förhandling, rusdrycksförsäljningsförordningens åldersgräns för utminuterung av rusdrycker m. fl.

En sänkning av myndighetsåldern till 20 år kommer att medföra att myndighet inträder under det år, varunder de flesta manliga ungdomar enligt värnpliktsutredningens framlagda förslag kommer att fullgöra sin första värnpliktsjänstgöring.

Förmynderskapsutredningens förslag är efter remissbehandling under övervägande inom Kungl. Maj:ts kansli.

Tidigare riksdagsbehandling

Frågan om en sänkning av myndighetsåldern har under senare år vid ett flertal tillfällen i anledning av motioner varit föremål för riksdagens behandling. I ett av första lagutskottet i ämnet år 1963 avgivet utlåtande, nr 18, har lämnats redogörelse för bl. a. gällande bestämmelser och tidigare riksdagsbehandling samt vissa uttalanden av författningsutredningen. I dessa hänseenden torde utskottet få hänvisa till nämnda utlåtande. Utskottet får vidare erinra om att spörsmålet om myndighetsåldern behandlats av utskottet i utlåtande nr 31 år 1964, nr 5 år 1965, nr 7 år 1966 och nr 7 år 1967. I dessa uttalanden har utskottet hemställt att de i ämnet väckta mo-

tionerna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Utlåtandena har godkänts av riksdagen. I 1967 års utlåtande anförde utskottet bl. a. att i avbidan på Kungl. Maj:ts ställningstagande till förmynderskapsutredningens förslag något initiativ från riksdagens sida icke borde ifrågakomma.

Utskottet

I förevarande motion hemställs om sådan ändring i föräldrabalken, att den civilrättsliga myndighetsåldern sänkes till 18 år. Såsom framgår av vad ovan redovisats har förmynderskapsutredningen avgivit ett betänkande, vari föreslås att myndighetsåldern skall fastställas till 20 år. Betänkandet är efter remissbehandling under övervägande inom Kungl. Maj:ts kansli. I överensstämmelse med vad utskottet anfört i utlåtandet i samma ämne till 1967 års riksdag anser utskottet att, i avbidan på Kungl. Maj:ts ställningstagande till frågan om ändring av myndighetsåldern, något initiativ av riksdagen icke bör ifrågakomma.

Utskottet hemställer,

att förevarande motion, II: 855, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 13 februari 1968

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Erik Svedberg (s), fröken Mattson (s), herrar Arvidson (h), Ernulf (fp), Svanström (cp)*, fru Lindström (s), fru Lilly Ohlsson (s) och herr Lidgard (h);

från andra kammaren: fru Gärde Widemar (fp), fru Löfqvist (s)*, herr Svensson i Vä (cp), fru Kristensson (h), herr Keijer (fp), fru Lindkvist (s) och herr Hansson i Piteå (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.